

Hoe omgaan met de dalende cashflow per liter melk?

Tekst en figuren: Evelien Voermans & Johan Achten - Liba

Beeld: Twan Wiermans

De cashflow per liter melk daalt. Oorzaak is dat er geen inflatie is op de melkprijs maar wel op de kosten. Als melkveehouder reageert u hierop door te groeien. Zo kunt u de cashflow van uw bedrijf op peil houden. Maar daardoor wordt uw bedrijf intensiever. En zo wordt het nog gevoeliger voor stijgende kosten.

Definitie cashflow

Er zijn veel definities van cashflow. De meest gehanteerde is 'de winst plus de afschrijving'. In de bedrijfseconomische boekhouding is cashflow het geld dat in uw bedrijf beschikbaar is om het kapitaal van de kredieten af te lossen, om te investeren, voor privé-uitgaven en om te sparen. De cashflow is daarmee de brandstof van uw bedrijf. Het is dan ook één van de belangrijkste kengetallen van uw boekhouding.

Evolutie cashflow

Figuur 1 geeft een beeld van de evolutie van de cashflow over een periode van meer dan 15 jaar. Opgelet: de evolutie is in verhoudingsgetallen weergegeven waarbij 2001 op 100 werd gezet. De waarden van de volgende jaren geven dan ook de verhoudingen weer ten opzichte van 2001.

Uit de grafiek valt af te lezen dat de cashflow per liter enkel in 2007 hoger lag dan in 2001. Ook kunt u zien dat in 2015 en 2016 de cashflow per liter maar de helft was tegenover 2001. De cashflow was toen ook veel slechter dan in 2009, het jaar dat in de melkveehouderij als zeer slecht werd ervaren. Voor 2018 wordt een cashflow per liter melk verwacht die gelijk is aan die van 2009. Gemiddeld daalt de cashflow per liter melk met 2,7 procent per jaar. Dit brengt bedrijven die niet gegroeid zijn en geen neventak ontwikkeld hebben in de knel als hun schuldenlast niet sterk gedaald is.

Oorzaken dalende cashflow

De dalende cashflow per liter heeft verschillende oorzaken.

- Eerste belangrijke oorzaak is de inflatie op de kosten. In de boekhoudingen zien we dat zowel de variabele als de vaste kosten stijgen. Als voorbeeld geven we **in figuur 2 de evolutie van de teeltkosten per ha weer in verhoudingsgetallen ten opzichte van 2001**. In verhouding t.o.v. 2001 zijn de teeltkosten van het ruwvoer per ha met ruim 65 procent gestegen. Dit is een stijging van 3 procent per jaar. Ook in andere kostenposten zien we een stijging met gemiddeld 3 procent per jaar.
- De melkprijs in de betrokken periode bedraagt gemiddeld 32 cent met een schommelingsmarge van 4 cent per liter meetmelk (28-36 cent). Dit maakt dat we wel inflatie hebben op de kosten maar niet op de opbrengstprijzen. Dit is de belangrijkste oorzaak van de dalende cashflow per liter.
- Bijkomend speelt ook de veranderde bedrijfsstructuur een belangrijke rol. **In figuur 3 staat de evolutie van de intensiteit van de bedrijven weergegeven in liters melk per hectare land**. De bedrijven zijn intensiever geworden wat maakt dat ze meer voeder moeten aankopen en mest moeten afvoeren. Dit veroorzaakt mede de stijgende kosten per liter meetmelk.
- De afgelopen 10 jaar is er **een dalende tendens in de bedrijfstoelag en neveninkomsten** (bv. in de akkerbouw als neventak). Dit wordt nog versterkt door de toegenomen bedrijfsomvang die een verdunning veroorzaakt per liter melk, **zie figuur 4**.

Oplossingen voor ondernemers

- Het traditionele recept in de agrarische sector is om de dalende inkomens op te vangen door bedrijfsgroei. Dit zien we ook in de melkveehouderij over de afgelopen jaren. **In figuur 5 is de groei van de bedrijven weerge-**

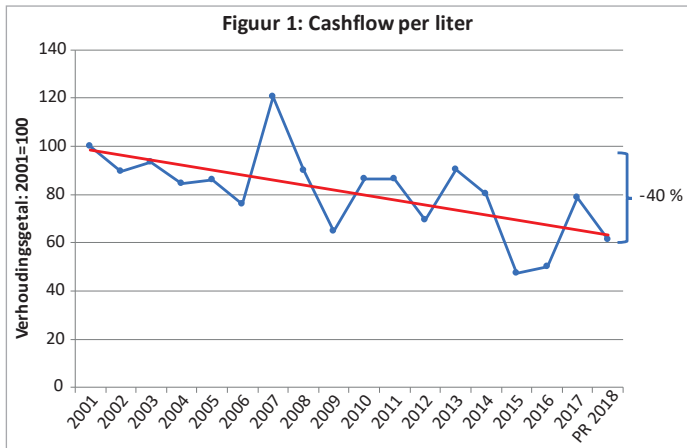

geven. Tot 2005 groeiden de bedrijven heel weinig. Na 2005 versoepelde de quotumreglementering in Vlaanderen en groeiden de bedrijven met ca. 7 procent per jaar tot het einde van de quoteringsperiode. Na de quoteringsperiode is de groei nog versneld tot 14 procent per jaar. Deze groei in productie op bedrijfsniveau wordt bereikt door meer melkproductie per koe en meer koeien per bedrijf. Wel moet u er over waken dat de hogere melkproductie per koe met management bereikt wordt en niet door toevoegmiddelen die het extra saldo opsouperen. Het klassieke groeiemodel loopt ook tegen zijn limieten aan vooral met betrekking tot arbeid en management. In bedrijfsplannen zien we dat de melkveehouders verwachten dat de groei de komende jaren terug gaat afnemen naar ca. 3 procent per jaar.

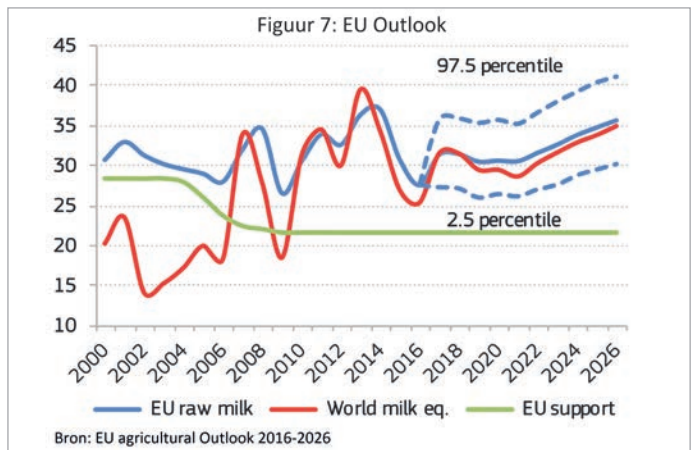
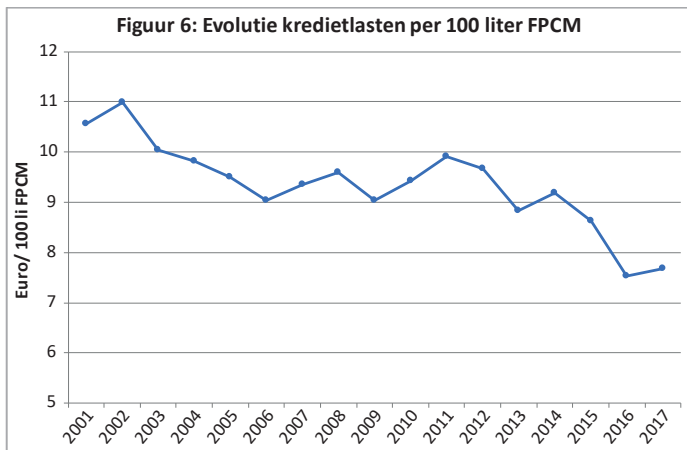
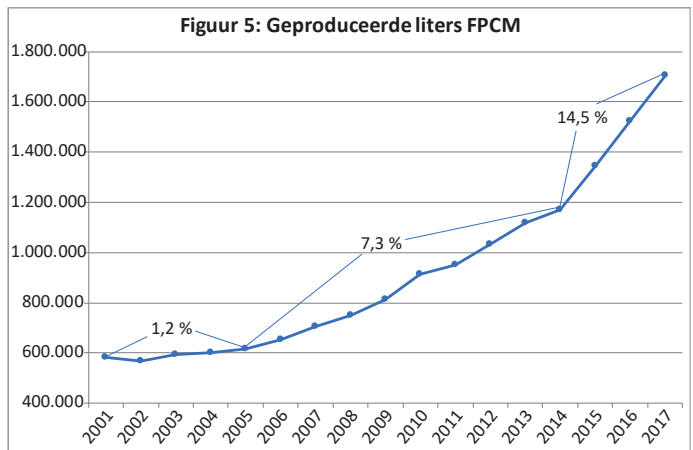
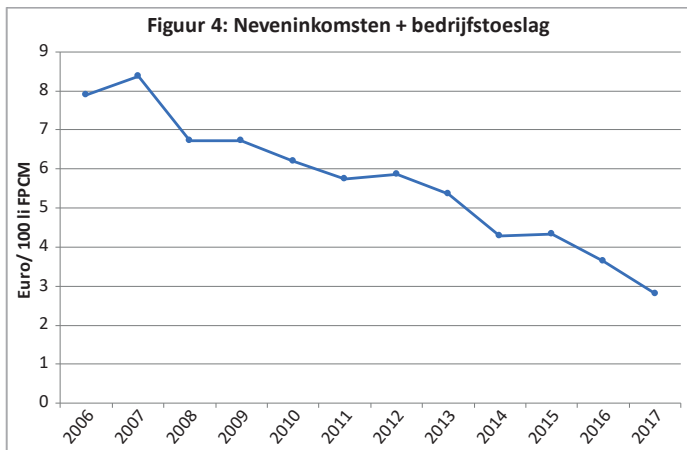
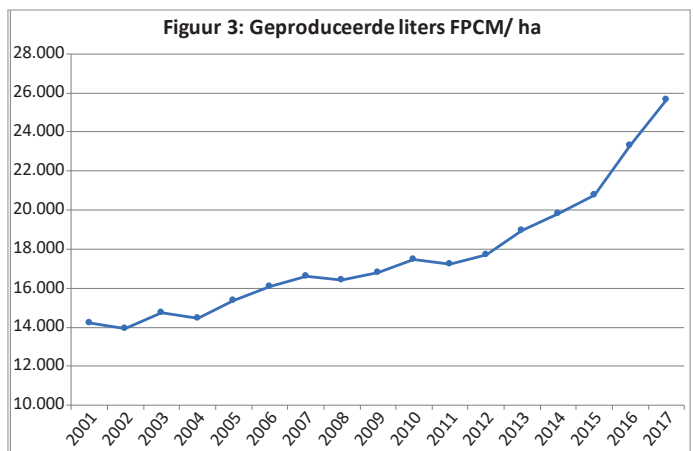
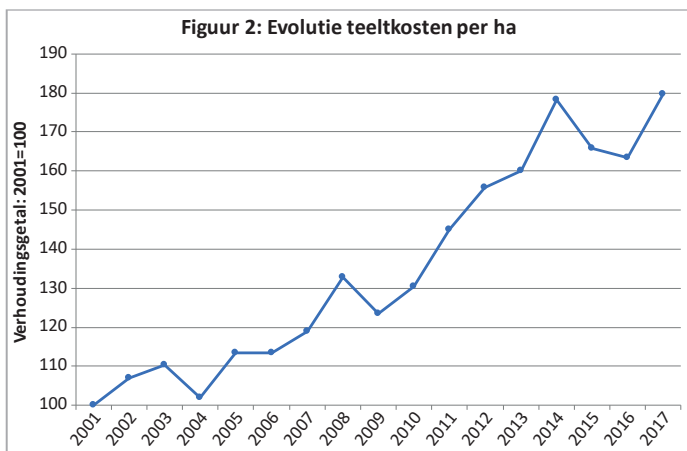
- Tweede oplossing die bedrijven hanteren is **het laten dalen van de financieringslast**. Deze staat weergegeven in **figuur 6**. In deze grafiek is zichtbaar dat de financieringslast van ca. 10,5 cent per liter in 2001 naar vandaag 7,5 cent per liter gedaald is. Het gemiddelde Liba-bedrijf heeft nu een vreemd vermogen beneden een 0,5 euro per liter en lost gemiddeld 15 procent per jaar af. De financieringslasten gaan de komende jaren dus nog verder dalen.
- Er komt ook terug interesse om een tweede tak te ontwikkelen op melkveebedrijven om zo de cashflow te ondersteunen en de volatiliteit van de melkprijs op te vangen. Wel dient u er als melkveehouder voor te zorgen dat de omvang van uw tweede tak afgestemd is op de omvang van uw melkveetak. Als u bijvoorbeeld 500.000 liters melk produceert en u hebt een neventak met een saldo van 25.000 euro dan betekent dit een bufferend vermogen van 5 cent per liter. Als u uw melkveebedrijf over de jaren heen laat groeien naar 1 miljoen liter melk en uw neventak groeit niet mee, dan daalt het bufferend vermogen van 5 naar 2,5 cent per liter. Grote bedrijven met belangstelling voor een neventak dienen dit dan ook groter op de vatten en moeten dit vaak met vreemd personeel rendabiliseren. Als ondernemer krijgt u dan vooral meer managementtaken zowel in de melkveetak als in de neventak. Met gezond boerenverstand kunt u hierin vergeraken.

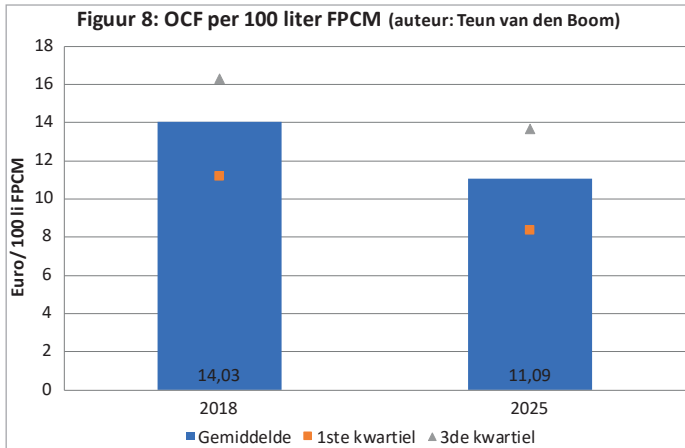
Komt er inflatie op de melkprijs?

Zoals al aangegeven schommelt de melkprijs de afgelopen decennia rond de 32 cent per liter met sinds 2007 een volatiliteit van ca. 4 cent per liter waardoor de melkprijs in een range beweegt tussen 28 en 36 cent per liter. In 2015 en 2016 zaten we aan de onderkant van deze range en in 2017 aan de

Waak er over dat de hogere melkproductie per koe met management bereikt wordt en niet door toevoegmiddelen die het extra saldo opsouperen.

bovenkant. De verwachting is dat we de komende maanden terug evolueren naar de bovenkant toe.

Maar wat zijn de langetermijnverwachtingen van de melkprijs? De **langetermijnverwachting van de melkprijs in de EU Outlook** waarover we geschreven hebben in het decembernummer 2017* (**figuur 7**) geeft aan dat de EU verwacht dat er inflatie komt op de melkprijs. Ook de KWIN (prognose van Nederlandse experts) verwacht een hogere melkprijs van 1 cent per liter. Hopelijk is deze voorspelling correct, maar dan zal dit nog niet noodzakelijk tot een hogere cashflow op uw bedrijf zorgen. De vraag is immers welk effect deze hogere melkprijs gaat hebben op de kostenontwikkeling van uw bedrijf.

Wat brengt de toekomst?

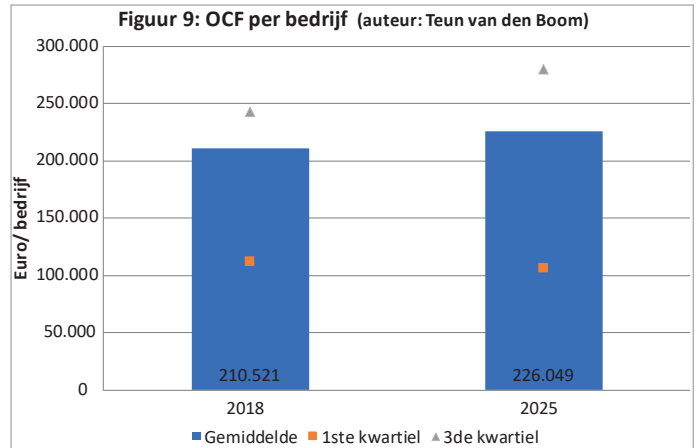
In de periode januari-maart van dit jaar heeft Liba 43 bedrijfsplannen gemaakt vaak in het kader van het adviesstelsel KRATOS-Raad op maat (<https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/bedrijfssubsidies/kratos>) waarbij gekeken is naar de bedrijfs- en inkomensontwikkeling voor de komende jaren op de betrokken bedrijven. Opgepast, deze bedrijven zijn geen doorsnee voor het gemiddelde Vlaamse bedrijf, maar ze geven wel een indicatie. In deze bedrijfsplannen wordt er niet gerekend met cashflow maar met de operationele cashflow (OCF). Dit zijn de liquide middelen die beschikbaar zijn voor:

- de bankverplichtingen (kapitaal en rente);
- de fiscale verplichtingen (belastingen en sociale bijdragen);
- de privé-uitgaven;
- de vervangingsinvesteringen.

De verwachting in de betrokken bedrijfsplannen is dat de OCF daalt van 14 cent per liter in 2018 naar ca. 11 cent per liter in 2025 met natuurlijk veel variatie tussen bedrijven. Dit staat weergegeven in **figuur 8**. Dus de bedrijven verwachten dat de dalende cashflow per liter zich verderzet de komende jaren. Deze daling wordt in de bedrijfsplannen veroorzaakt door de eerder aangehaalde inflatie op de kosten, de intensivering, de verwachte afbouw van de bedrijfstoelag na 2019 en het oplopen van de mestafzetkosten door strengere milieuregels. Doordat **bedrijven** aangeven dat ze **verwachten te blijven groeien** (zie **figuur 9**) stijgt de OCF van deze groep bedrijven nog lichtjes van 210.000 euro in 2018 naar ca. 225.000 euro in 2025 op bedrijfsniveau.

Wat met intensieve bedrijven?

De bodemopbrengstprij is de melkprijs die uw bedrijf nodig heeft zonder dat het kapitaal aflost bij de bank. Streven is om dit beneden de 22 cent te houden. Momenteel is dit in de Liba-boekhoudingen gemiddeld 23 cent per liter met veel variatie tussen bedrijven. Vooral bij intensivering waarbij er voeder aangekocht moet worden, mest afgezet of verwerkt moet worden en vreemde arbeid aangewend moet worden, stijgt deze bodemopbrengstprij.

In sommige bedrijfsplannen zie je dat deze bodemopbrengstprij oploopt tot 27 cent per liter. Bij een lage financieringslast kan het bedrijf toch aan zijn verplichtingen voldoen bij een melkprijs van 32 cent per liter.

Dus een intensief bedrijf kan rendabel zijn maar mag zijn kapitaalfactor niet te zwaar belasten. Een langetermijnprobleem voor deze bedrijven met een hoge bodemopbrengstprij is dat door de inflatie op kosten de marge tussen de melkprijs en de bodemopbrengstprij snel kleiner wordt. Stel dat we rekenen met een bodemopbrengstprij van 27 cent per liter en een melkprijs van 32 cent per liter, dan hebt u een marge van 5 cent per liter. Maar als door inflatie op kosten de bodemopbrengstprij elk jaar met 3 procent stijgt dan stijgt uw bodemopbrengstprij over 6 jaar in 2024 naar 32 cent per liter. U bent dan volledig afhankelijk van de gunstige melkprijsverwachting van de EU Outlook om aan uw bankverplichtingen te voldoen. Dit is een zeer groot risico dat u neemt. Advies aan deze bedrijven is om voldoende eigen middelen bij investeringen te gebruiken en kredieten sneller terug te betalen. In de Amerikaanse melkveehouderij zie je dat bij investeringen in stallen 40 à 50 procent eigen vermogen wordt gebruikt en dat kredieten op minder dan 15 jaar terugbetaald worden.

Advies voor uw bedrijf

- Niet groeien brengt bedrijven in moeilijkheden bij een dalende cashflow per liter. Inflatie op kosten zonder inflatie op melkprijs, is een sluipend gif voor uw financiën.
- Zorg ervoor dat u weet wat de cashflow is van uw bedrijf. U kunt dit afleiden uit de fiscale boekhouding door eenvoudig de winst en de afschrijving bij elkaar op te tellen. Beter is om een bedrijfseconomische boekhouding te voeren, dan krijgt u ook zicht op de onderdelen van de cashflow en heeft u een vergelijking met andere melkveebedrijven. Ook krijgt u een bedrijfseconomisch advies dat vaak sterk afwijkt van een fiscaal advies.
- De daling van de cashflow per liter is zeer verschillend tussen bedrijven in functie van de bedrijfsstructuur. De beschikbaarheid van land en arbeid verschilt heel sterk tussen bedrijven en ook het managementniveau is sterk verschillend. Dus maak een bedrijfsplan op om dit voor uw eigen bedrijf inzichtelijk te maken.
- Stem uw investeringsplan en uw kredietlasten af op uw toekomstige cashflow-ontwikkeling.
- Als u de cashflow van uw bedrijf wil verhogen door middel van een verhoging van de productie, zorg er dan voor dat dit gebeurt door management en niet door toevoegmiddelen.
- Intensieve bedrijven moeten vooral hun bodemopbrengstprij goed monitoren en rekening houden met de inflatie op kosten. ←

*Herlees: Met welke melkprijs mag je rekenen? – Melkveebedrijf december 2017 – pag. 22